

DR. ANTE VUČKOVIĆ

»Vjernik
iskustveno zna
da je Bog živ«

str. 6

Treća posveta
vukovarske
crkve sv. Filipa
i Jakova

str. 3

ANA LISIČAK

»Molitva mi daje
snagu
i sigurnost«

str. 18

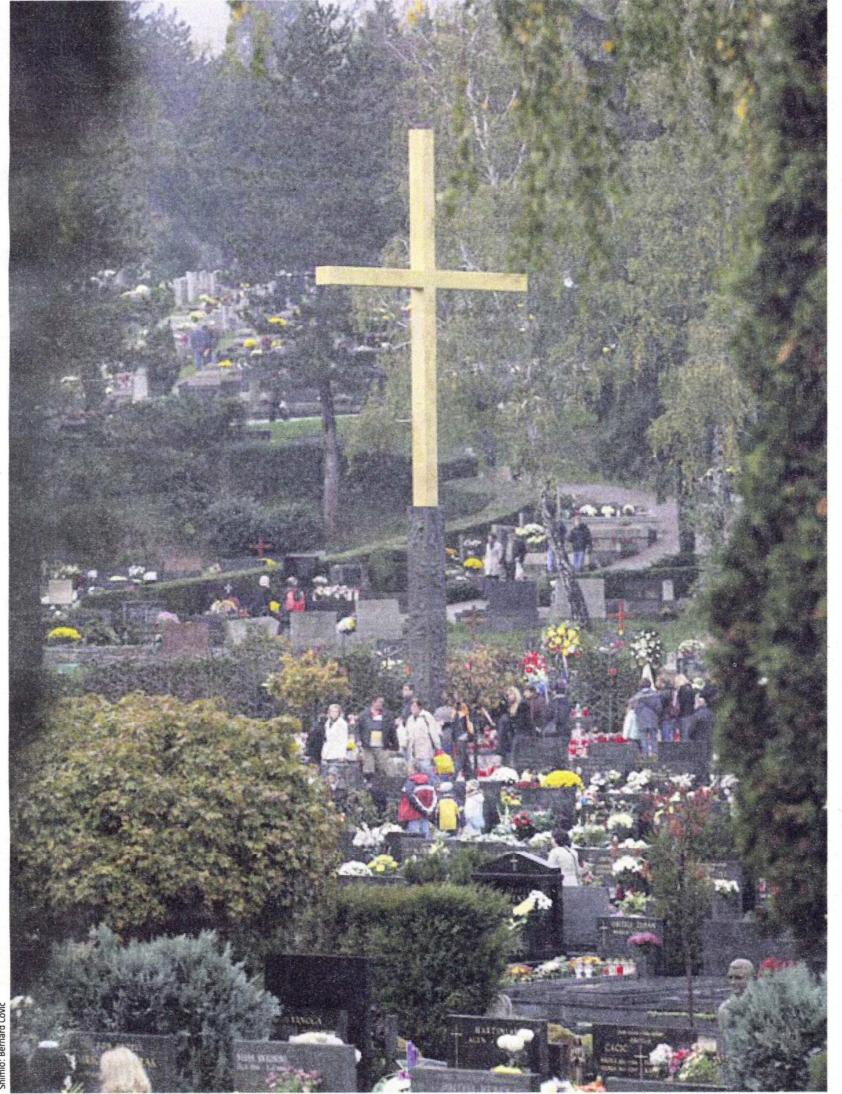
Glas Koncila

Novo lice Crkve

KATOLIČKI TJEDNIK ■ GODIŠTE LII. ■ 3. STUDENOGA 2013. ■ BROJ 44 (2054) ■ CIJENA 7 KUNA

■ O grobovima i grobljima uz spomen mrtvih Dušni dan

Grobovi će jednom biti prazni

»Grob je mjesto pijeteta koje podsjeća na naše najbliže. Grob mi je mjesto gdje mogu doći i u miru Božjem podsjetiti se na poginuloga brata, biti na neki način s njim, te nadoknaditi ono što nisam s njime bio. Na grobu se sjetim djetinjstva, s bratom sam duhovno sjedinjen. Osjećam da pričam s njim. Duša je na nebu s Bogom sjedinjena, a na grobu je sjećanje, obnavljanje našeg zajedničkog života«, navodi branitelj Stevo Culej.

Simo Bernard Čović

Vlado Čutura

Crkva se na svetkovinu Svih svetih spominje svih kršćanskih svetaca, poznatih i nepoznatih. Taj dan u zapadnoj civilizaciji proširio se i na one koji nisu katolici, štoviše, postao je danom kada se većina stanovništva prisjeća svojih mrtvih, iako je tek drugi dan mjeseca studenoga Dušni dan ili, kako je u narodu uvriježeno, Dan mrtvih.

Još u 4. stoljeću u sirijskoj Crkvi slavio se blagdan Svih svetih 13. svibnja, a kasnije petkom nakon Uskrsa, dok se u bizantskom obredu prva nedjelja poslije Duhova i danas slavi kao Nedjelja svih svetih. U Rimu se od početka 7. stoljeća slavi 13. svibnja blagdan Svetе Marije od mučenika. Na taj dan bizantski car Foka (Phokas) darovao je papi poganski hram Panteon u Rimu, a 13. svibnja 609. papa Bonifacije IV. posvetio ga u kršćansku crkvu. Papa je dao crkvi titul Svetе Marije od mučenika. U nju su prenesene iz katakombe oko 28 kolja kostiju mučenika. Više od dvjesto godina slavio se taj blagdan 13. svibnja kao blagdan Bogorodice i kršćanskih mučenika. Crkva je tada službeno slavila kao svece samo mučenike, one svoje svjetle likove koji su za svoju vjeru dali svjedočanstvo mučeničkom smrću.

Poticaj za uvođenje blagdana pod današnjim imenom Svih svetih dao je papa Grigor III. († 741) kada je u bazilici sv. Petra podigao kapelicu u čast Svih svetih, ne samo mučenika nego i onih uzornih kršćana koji su dali svjedočanstvo svoje žive svetošću života. Kao blagdan Svih svetih slavi se 1. studenoga, najprije u Irskoj, a ubrzo je zatim na isti datum prihvaćen i u Engleskoj, a nakon što je 835. godine papa Grigor IV. odredio da se ta svetkovina slavi 1. studenoga, taj je datum ubrzo prihvaćen i u svim drugim zemljama Europe. Eto, taj je datum svetkovine Svih svetih ostao do danas.

NASTAVAK NA STR. 16

2 | KOMENTAR

Promjene ustava i demokracija

12 | ZAPAŽANJA

Koliko stvarno vrijedi ljudski život?

2 | ZAGREB

Hoće li Ustavni sud ponovno ukinuti zdravstveni odgoj?

8 | ZAGREB

Predstavljenja
»Okovana Crkva u Hrvatskoj«

11 | MARIBOR

Tko je naredio ubojstva tih ljudi?

13 | SPLIT

Je li i koliko Koncil zaživio?

15 | RICHARD MONTEZ

Publika zaslужuje više od predstave

31 | ŠIROKI BRIJEG

»Stopama pobijenih«

2 | »U IME OBITELJI«

Ojačati i zaštititi obitelj

> STALNE RUBRIKE

Sedam dana u svijetu 6 Propisi-pravo-pravda 8 Vjera naših dana 10 Nedjeljna biblijska poruka 11 (Pri)govor znanosti 12 Meditacija 13 Iz hrvatske duhovne poezije 13 Sedam dana u Hrvatskoj 20 Naši razgovori 25 Čujem, vidim... pa se stidim 26 »Pogled u sebe« 27 Savjet katoličkoga liječnika 27

5GK

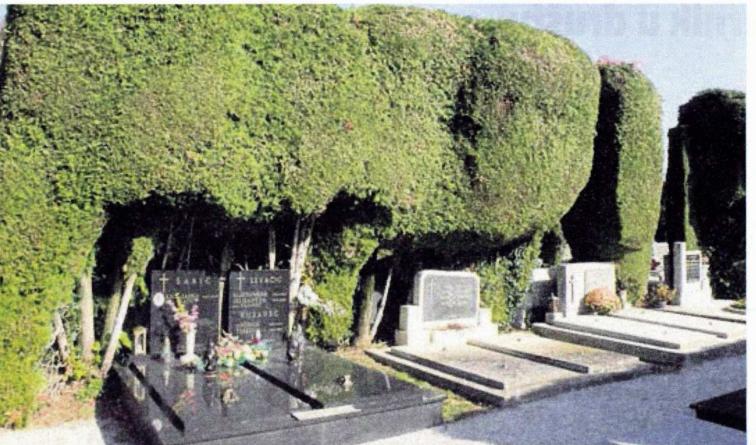
ISSN 0436-0311

9 770436 031008

▼ O grobovima i grobljima uz spomen mrtvih Dušni dan

● Braničevski grobovi u Slavonskom Brodu svjedoče srpsku agresiju na hrvatski narod

● Varaždinsko groblje po svojoj urednosti i hortikulturi spada među najlepša europska groblja

● Umetnički spomenici na vinkovačkom groblju

● Najveće groblje Mirogoj rese arkade i crkva Krista Kralja

Snimio: V. Čutura

Grobovi će jednom biti prazni

NASTAVAK SA STR. 1.

● Fra Ivan
Poletić: Odnos
prema tijelu
preminuloga
svaka je civilizacija
očitovala
na svoj način

skih tijela bude i nadu u uskršnucu, za vrijeme sprovoda svećenik podseća vjernike na kršćansko značenje groba, navodi o. Poletić. »Naš kršćanski odnos prema grobu započinje s Isusovim odnosom prema grobu. On je nama bio u svemu jednak osim u grijehu, pa je tako kao pravi čovjek tjelesno umro i bio pokopan, a kao pravi Bog je uskršnuo i ostavio svoj grob prazan. No, prazan grob sam sebi nije izravan dokaz o Isusovu uskršnucu, već je to prvi korak prema shvaćanju onoga što se dogodilo. U Isusovu evanđelju taj prvi susret Isusovih učenika s činjenicom da je grob prazan opisan je vrlo znakovito: 'Tada uđe i onaj drugi učenik koji pri stiže na grob i vidje i povjerova.' Kao što su Isusova čuda i istjerivanje daval bi znamak njegova božanstva, tako i prazan grob postaje znak da se u tom grobu, Isusovu grobu dogodilo nešto nadnaravno, nešto božansko što žene i učenici koji su prvi došli na grob nisu mogli odmah shvatiti. Otada zapravo i mi krišćani gledamo na grobove svojih najmilijih s nadom da će i njihovi grobovi jednom biti prazni jer će se njihova tijela ponovno pridružiti dušama u nebu.«

Pokop u prirodi sa znakom križa

O. Poletić ističe da su se o samom izgledu grobnoga mjesta vrlo jasno očitovali njemački biskupi kada su napisali upute o pokapanju vezano za nove zakone koji su u Njemačkoj prihvaćeni. »Prije nekoliko je godina u Njemačkoj ozakonjeno pokapanje urne s pokojnikovim pepelom u prirodi, najčešće u šumi uz neko stablo. Biskupi su tada naglasili kako je takav sprovod u kršćansku dobu skoro uživo u uskršnuci tijela jer se takvim pokopom u grobnim mjestom lako može dovesti u zabludu da posmrtni ostaci pokojnika pokopani u šumi uz stablo budu protumačeni kao prelazak pokojnika u reinarnacijom u stablu ili u prirodu. Uz to su naglasili da grob ne može biti bez ikakve oznake, makar je u netaknutoj prirodi. Potrebno je da se postavi nekakav znak kriza kako bi se posvjeđočila vjera u Isusa Krista i njegovu uskršnucu, te imo osobu koja je pokopana kako bi se pokazalo da su po pokopani ostaci zapravo dio jedne osobe. Potim novim zakonom dopušteno je i pokapanje urne s pepelom pokojnika u moru, a navršići jednog nogometnog klapa čas su napravili privatno groblje u obliku stadiona, a urne u obliku peharja. U današnje vrijeme individualizacije i slobodarstva treba svakako

paziti na dostojanstvo osobe koju se pokopa. O tom dostojanstvu uče na temeljnu načelu kršćanske vjere koja možemo pročitati u svakom našem molitveniku. Uvijek mlade poučavaju i poneki znanstvenici koji proučavaju čovjekovu povijest tumačiće vježbu i svoj život kako bi dostojanstveno pokopala svoga brata koji je poginuo na bojištu. Ta se životna priča posebno dojmila jer zapravo pokazuje da i nije važno kako je ukrašen nečiji grob, nego važno da je osoba, tj. da je tijelo meni drage osobe dostojno pokopano i uz molitvu ispraćeno. Svatko tko poštuje prema tijelu preminuloga svaka je civilizacija očitovala na svoj način. Vrlo zanimljiv odnos prema grobu razvila je stara egipatska civilizacija čiji su pripadnici svojim faraonima

stova boravka u grobu njegova je božanska Osoba nastavila držati njegovo dušu i tijelo, premda međusobno odijeljene smrću. Stoga Kristovo tijelo 'nije vidjelo truleži'. Kristovo čovještvo, kao i naše čovještvo nije dovoljno jasno da samo pobedi smrt, da zadrije jedinstvo tijela i duha u jednoj osobi jer se smrću to jedinstvo raspada. Ali Isusovo božanstvo, koje je i stvorilo čovjeka, čovjekovo tijelo i duh, dovoljno je snažno da održi to čovjekovo jedinstvo u osobi. Zato i vjerujemo da će Isus smagom svoga božanstva, snagom Duhu Svetog obnoviti i jedinstvo svake vjerne osobe koju pokapamo u grobu. Grob zato ne ostaje 'tih dij' ili 'mjesto čekanja' za osobu koja je pokopana, kako često piše na našim grobovima. U grobu ostaju pokojnikovi vidljivi tjelesni ostaci, dok se čovjek, kao čelovita osoba već nalazi u ruci Božjoj preduvremenog suda.

Zapravo, u zemlji ostaje vidljivi dio čovjekova tijela, ono što nazivamo lešom, ali čovjekovo tijelo obuhvaća i sva njegova sjećanja, osjećaje i druga iskustva koja je po svojim tjelesnim osjetilima za životu ostvarila. Čovjek poslije smrti nije samo proziran duh koji čeka da se ponovno spoji s tijem, već s tim duhom ostaju sve misli i iskustva koja je stekao preko svojega tijela. Zato se opet vraćamo Isusovu Kristu i njegovu uskršnjicu, te imo osobu koja je pokopana kako bi se pokazalo da su po pokopani ostaci zapravo dio jedne osobe. Potim novim zakonom dopušteno je i pokapanje urne s pepelom pokojnika u moru, a navršići jednog nogometnog klapa čas su napravili privatno groblje u obliku stadiona, a urne u obliku peharja. Međutim, čas je dragog pokojnika, nadamo se da će nas on dočekati na vratima raja kada i mi jednom krenemo na put s ovoga svijeta.«

O tome nam sjećamo i vjera kojom se na samrti sv. Monika opratila sa svojim sinom sv. Augustinom. Kada je on izrazio želju da je pokopan na rodnoj gradi, ona je samo odvratila: 'Pokopajte ovu tijelo kamo god, neka vas ne muči brigla za njega! Samo vas to molim da se pred olatarom Gospodnjim sjete mene godje god budete.' Njezin je tijelo ipak dostojanstveno pokopano, ali jedan drugi svetac nema svoga groba jer se za njegovo tijelo nikada nije saznao gdje je. Šv. Maksimiljan Kolbe je nekoliko dana prije uhićenja od nascitu u jednom razgovoru rekao svojoj samostanskoj braći kako bi želio umrijeti sam, zabo-

Grobije s različitim zastavama

— U Puli se nalazi Mornaričko groblje spada među najveća vojnička groblja u Europi. Bičev austrougarsko groblje otvoreno je 1862., a za njegovo je uređenje Ministarstvo mornarice kupilo četiri tisuće četvornih metara zemlje. Nalazi se na više od 22 tisuće četvornih metara, a na njemu je prema podacima pokopano oko 150 tisuća ljudi. Groblje je uređeno i obnovljeno 1990., uz pomoć Austrijskog Crnog križa i Njemačkoga narodnog saveza za brigu o ratnim grobovima. U njemu je pokopano 12 austrografskih i jedan turski admiral, pokopano je i tristotinjak talijanskih i njemačkih vojnika, pokopane su i žrtve brodske nesreće »Baron Gautsch« te posade bojnog brodova »Szent Istvan« i »Vírus unütös«. Groblje je uvršteno u popis spomenika pod zaštitom Hrvatske konvencije. Na grobovima se nalaze simboli različitih država i vojske koju su pripadali poginuli ili umrli vojnici.

Na grobove najmilijih gledamo s nadom

U molitvi nad grobom: »Gospodine Isuse Kriste! Ti si tri dana počivali u grobu i tako posvetio grobove svih koji te u vjeru. Otada ova počivališta ljudi

je najizvrsniji način sjećanja i uskršnjenja s uskršnjim Isusom Kristom. Svetom misom Crkva izražava svoje zajedništvo s pokojnikom, jer pokojnika prinosi Bogu Ocu, u Duhu Svetom, Žrtvom Kristovim smrtil i uskršnju, traži od njega da njegova djetete bude očišćeno od svojih grijeha i njihovih posljedica te bude pripušteno u kraljevstvo Božje. Moleći se da dragog pokojnika, nadamo se da će nas on dočekati na vratima raja kada i mi jednom krenemo na put s ovoga svijeta.«

Stoga se vrlo često grobna mješta i grobovi predaka u najstarijim kulturama nalaze unutar naselja,

Diktaturom želete promjeniti vukovarske simbole

Malo je groblja u Hrvatskoj da u njima nema pokopanih iz novije hrvatske povijesti, to jest iz doba Domovinskog rata. U pojedinim grobljima nastale su nove aleje posvećene hrvatskim braniteljima i drugim poginulim žrtvama u Domovinskom ratu. Takvo je vukovarsko groblje, vinkovačko, slavonskobrodsko, Mirogoj u Zagrebu, i mnoga druga.

U groblju na Jarminu pokopan je Josip Culej koji je kao hrvatski policijac ubijen u samim početcima srpske agresije na Hrvatsku. U jarminskom groblju i pietetu prema svom bratu umirovljeni hrvatski branitelj Stevo Culej kaže: »Kao i drugi groblja, i naše groblje ispisalo je povijest, zapravo već ulaskom u groblje vidljivo je kako su nastajali spomenici i koh je godina bilo najviše pokopanih. U vrijeme komunizma dio spomenika su odvezli i gubi im se svaki trag. To su bili spomenici podignuti Nijemcima koji su tu živeli, bili su iz mrtvačnice, sjećam se da su nestali za vrijeme komunizma.«

Predsjednik Udruge specijalne policije proistekle iz Domovinskog rata Vukovarsko-srijemske županije Culej ističe da su spomenici poginulima važni iz više razloga. Prvo, to je civilizacijski znak, zatim oni su povijesni znak, to je mjesto pieteta koje nas podsjeća na naše najbliže. Uz spomenik svoga brata i spomenike poginulim kolegama Culej kaže: »Spomenik mi je mjesto gdje mogu doći i u miru Božjem podsjeti se na brata, zapravo da budem na neki način s njim u te trenutku da te nadoknadim ono što nisam s njime bio. Tu se sjetim djetinjstva, zapravo s njim sam duhovno sjedinjen. Osjećam da pričam s njim, kucam mu na ploču. Upravo je taj spomenik vidljiv znak stvarnosti koju ne vidimo. Duša je na nebuh Bogom sjedinjena, a na grobu je sjećanje, obnavljanje našega zajedničkog života. Ne bih mogao dopustiti da netko promijeni moj spomenik, a isto tako učim i djecu, njima to prenosim.«

● Na grobu svoga brata prisjeća se Stevo Culej, uz molitvu, zajednički dan života

U tom kontekstu gledam u Vukovar u kojem silom želete nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Svaka stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto tlo, svaka stopa je nečije grobno mjesto, svaku kuću je mjesto u kojem je netko izgubio život. Cijeli je Vukovar nametnuti čirilicu. To gledam kao simbol, kao spomenik. Srpska stopa Vukovara je grobno mjesto, u svakoj kući skončan je nečiji život. Cijeli je Vukovar veliko groblje u kojem žive ljudi. Svako nametnjanje simbola pod kojim je netko stradao iskriviljivanje je povijesne istine, a ona bi onda mogla stići naše nasljednike. Diktatura je nametnja spomenika na čirilicu. A Vukovar je spomenik. To je sveto t